

STORTINGET

Innst. 469 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:224 S (2022–2023)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Guri Melby om å la kommunene selv regulere konsum av alkohol på offentlig sted

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å endre alkohol-loven slik at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

1. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Camilla Maria Brekke, Tove Elise Madland, Cecilie Myrseth og Even A. Røed, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folke-

parti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til forslag i Dokument 8:224 S (2022–2023) om å la kommunene selv få regulere konsum av alkohol på offentlig sted. Statsråd Ingvild Kjerkol har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 26. april 2023. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at det ikke har vært avholdt høring i saken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at statsråden understreker at serverings- og drikkeforbudet på offentlig sted ligger fast i alkoholloven, at det ikke foreligger gråsoner slik forslagsstillerne hevder, og at forbudet skal håndheves av politiet.

Flertallet merker seg at statsråden ikke støtter forslaget om at kommunen selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted, og viser til begrunnelsen som er løftet frem i svarbrevet.

Flertallet viser til at statsråden peker på at Norge har valgt et høyt beskyttelsesnivå for befolkningen i sin alkoholpolitikk med bakgrunn i alkoholens skadepotensial, og at tiltak som reduserer tilgjengelighet til alkohol og regulering om hvor alkohol kan inntas, er med på å bidra til redusert bruk og derigjennom reduserte skadevirkninger.

Flertallet viser videre til at statsråden trekker frem at det er de ulike alkoholpolitiske virkemidlene som samlet sett danner en konsistent og helhetlig alkoholpolitikk som skal begrense skadevirkningene av alkohol.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringens

mål er å videreføre en restriktiv alkoholpolitikk, og at det er viktig å ha et høyt beskyttelsesnivå for befolkningen i alkoholpolitikken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at alkohol ikke er en fritt omsettelig vare, men er underlagt strenge føringer og kan medføre skader og problemer for den som drikker, pårørende og andre tredjepersoner. Risikoen øker med alkoholinntaket, men også et lavt inntak av alkohol innebærer risiko for alkoholrelatert sykdom og skade.

Flertallet viser til at det å åpne opp for at kommunen skal tillate servering og drikking utendørs på offentlig sted uten skjenkebevilling, vil gjøre det motsatte av det regjeringen ønsker, nemlig øke tilgjengelighet. I alkolloven § 8-9 første ledd nr. 5 fremgår det at drikkeforbud gjelder ethvert utendørssted, og i § 1-4a, jf. 1-4, at for all servering av alkoholholdig drikke kreves bevilgning.

Flertallet viser til at regjeringen er opptatt av viktigheten av å sikre alkoholfrie arenaer i samfunnet, og i alkoholstrategien til regjeringen er det slått fast at en vil fremme alkoholfrie arealer i samarbeid med frivilligheten, idretten, skolen og partene i arbeidslivet. Hensikten er å legge til rette for å ta alkoholfrie valg og ikke øke aksept for å drikke. Videre vil flertallet også peke på at en skal kunne benytte offentlige steder uten at det nyttes alkohol der. At det er forbud mot å drikke alkohol på offentlig sted, ligger fast i alkolloven, og dette skal håndheves av politiet.

Flertallet viser til statsrådets svarbrev om at det er viktig å sikre forutsigbarhet for innbyggerne i hver enkelt kommune, og åpner en opp slik dette forslaget legger til rette for, vil det gi hver enkelt innbygger usikkerhet for hva som gjelder i de ulike kommunene. En svekkelse av alkoholpolitikken vil utfordre de ulike virkemidlene for å begrense inntak av alkohol, og ikke gi en helhetlig alkoholpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil styrke lokaldemokratiet og legge oppgaver og politiske beslutninger så nært som mulig de det gjelder. Oppgaver løses best av de som kjenner lokale forhold og påvirkes mest av beslutningene som tas. Disse medlemmer støtter forslaget om at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener de aller fleste i dag har et ansvarlig forhold til alkohol og har stor glede av å kunne nyte alkohol i parker og andre steder på solskinnsdager. Ifølge loven, slik den i dag er utformet, er det ulovlig å nyte en boks med pils eller et glass vin i parken. Likevel vet vi

at politiet flere steder velger en pragmatisk linje og ser bort fra lovbruddet. Disse medlemmer mener det er problematisk og gir lite forutsigbarhet når overholdelse av en nasjonal regel avhenger av hvilket politidistrikt man befinner seg i.

Disse medlemmer mener det er helt uproblematisk at kommuner selv kan regulere offentlig alkoholkonsum. Dersom noen forstyrrer ro og orden i det offentlige rom, kan og skal politiet gripe inn. Ut over det må folk få lov til å nyte lovlig varer.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev, der hun understreker at det er viktig å sikre forutsigbarhet for innbyggere i hver enkelt kommune, og at dette derfor må reguleres nasjonalt. Disse medlemmer mener dette argumentet ikke er holdbart. Det er jo nettopp det som er utfordringen i dag, at det er stor uforutsigbarhet fordi forbudet praktiseres ulikt mellom ulike politidistrikter. Enkelte steder har politiet selv sagt at det å ta folk som eksempelvis tar seg en pils i parken, ikke er en prioritert oppgave. Dermed er det allerede stor uforutsigbarhet i dagens lovverk, og derfor bør dette være opp til hver enkelt kommune.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre alkolloven slik at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ønsker en restriktiv, solidarisk og trygghetsskapende alkoholpolitikk. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre at samfunnet har trygge arenaer uten alkohol, og vil at særlig arenaer med barn skal være alkoholfrie. Å ha alkoholfrie arenaer i samfunnet, handler både om å skape trygge arenaer for disse barna, men også om å redusere tilgangen for voksne som sliter med avhengighet. Disse medlemmer støtter ikke forslaget om å la kommunene selv regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre alkolloven slik at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:224 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Guri Melby om å la kommunene selv regulere konsum av alkohol på offentlig sted – vedtas ikke.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 25. mai 2023

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Tove Elise Madland

ordfører

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1709-

26. april 2023

Dokument 8:224 S (2022-2023) Representantforslag om å la kommunene selv få regulere konsum av alkohol på offentlig sted

Jeg viser til brev av 13. april 2023 der Helse- og omsorgskomiteen ber om min uttalelse til Dokument 8:224 S (2022-2023) representantforslaget fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Guri Melby om å la kommunene selv regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Representantforslaget lyder som følger:

Stortinget ber regjeringen foreslå å endre alkoholloven slik at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Innledningsvis vil jeg vise til at alkoholholdige drikkevarer ikke er en vanlig vare. Alkohol kan medføre skader og problemer for den som drikker, pårørende, andre tredjepersoner, arbeidslivet og for samfunnet. Risikoen øker med alkoholinntaket, men selv et lavt alkoholinntak innebærer risiko for alkoholrelatert sykdom og skade. Tiltak som reduserer tilgjengelighet til alkohol, herunder regulering av hvor alkohol kan inntas, bidrar til redusert bruk og dermed reduserte skadevirkninger.

I henhold til alkoholloven kreves det bevilling for all servering av alkoholholdig drikk mot vederlag, jf. §§ 1-4a, jf. 1-4. Vederlagsfri servering er som utgangspunkt tillatt uten bevilling. Imidlertid følger det av alkoholloven § 8-9 at det i visse tilfeller er krav om skjenkebevilling selv om serveringen skjer uten vederlag. Bestemmelsen inneholder, i tillegg til serveringsforbudet, også et forbud mot å drikke alkohol i den type lokaler og på de steder som er nevnt, når det ikke foreligger bevilling. Formålet med bevillingsplikten og

drikkeforbudet er at alkohol ikke skal brukes i rom som allmennheten ferdes i, uten at det er underlagt den kontroll som bevillingssystemet medfører.

Av alkoholloven § 8-9 første ledd nr. 5 fremgår det at bevillingsplikten, og dermed drikkeforbudet, gjelder ethvert utendørs offentlig sted. I henhold til bestemmelsen er det forbudt å drikke eller servere alkohol uten bevilling «på gate, torg, vei, i park eller på annen offentlig plass».

Å åpne for at kommunene skal kunne tillate servering og drikking på utendørs offentlig sted uten skjenkebevilling, vil i praksis kunne medføre økt tilgjengelighet til alkoholholdig drikk. På offentlig sted uten bevilling foregår det ingen systematisk alderskontroll, og det oppstår dermed en risiko for at offentlige steder vil kunne bli et fristed for mindreårige som har fått tak i alkoholholdig drikk. Videre vil det ikke være noen begrensning på mengden som inntas, slik som på skjenkesteder. I tillegg vil flere arenaer for drikking medføre en uønsket normalisering av alkoholbruk i det offentlige rom.

Hensynet til barnefamilier og andre som ønsker å benytte seg av offentlige steder tilsier også at det nasjonale serverings- og drikkeforbudet i alkoholloven bør ligge fast. I parker og torg må barn kunne leke fritt uten å møte personer som drikker alkohol eller på annen måte bli negativt påvirket av alkohol.

Jeg mener at det er viktig å sikre alkoholfrie arenaer i samfunnet. I den nasjonale alkoholstrategien er det slått fast at Regjeringen vil fremme alkoholfrie arenaer i samarbeid med frivilligheten, idretten, skolen og arbeidslivets parter. Hensikten er å legge til rette for å ta alkoholfrie valg, og øke aksepten for ikke å drikke. Representantforslaget er ikke i tråd med dette. Alkoholfrie soner er også omtalt i Folkehelsemeldingen, som regjeringen nettopp har lagt frem for Stortinget. Av meldingen fremgår det at Helse- og omsorgsdepartementet vil se nærmere på hvordan arbeidet med alkoholfrie arenaer kan forsterkes og utvikles ytterligere i samarbeid med frivilligheten, idretten, skolen og partene i arbeidslivet.

Når det gjelder hensynet til forutberegnelighet, viser jeg til at serverings- og drikkeforbudet på offentlig sted ligger fast i alkoholloven og skal håndheves av politiet. Det er ikke valgfritt å sikre overholdelse av forbudet. Rettslig sett er det ingen gråsoner, slik forslagsstillerne hevder. Det gjeldende serverings- og drikkeforbudet på offentlig sted håndheves av politiet ut fra hensynet til offentlig ro og orden, og det er viktig at politiet har denne klare muligheten for å slå ned på drikking på offentlig sted.

Dersom den enkelte kommune skulle avgjort om servering og drikking på offentlig sted skal være tillatt eller ikke, ville det vært uforutsigbart for innbyggerne ved at enkelte kommuner ville hatt forbud og andre ikke. I forslaget er det vist til at kommunestyret kunne utpekt spesifikke grøntområder der det kan tillates offentlig alkoholkonsum. En slik løsning ville etter mitt syn skapt lite forutberegnelighet, all den tid innbyggerne selv vil måtte ha oversikt over hvilke offentlige steder det er forbud også innad i en kommune.

Det følger av Hurdalsplattformen at Regjeringen vil videreføre en restriktiv alkoholpolitikk. Å åpne opp for at kommunene selv skal kunne regulere konsum av alkohol på offentlig sted, vil verken være i tråd med regjeringens ønske om å videreføre en restriktiv alkoholpolitikk slik det er slått fast i Hurdalsplattformen eller alkohollovens formål om å begrense skadevirkningene og totalforbruket av alkohol.

Jeg vil også trekke frem at Norge har valgt et høyt beskyttelsesnivå for befolkningen i sin alkoholpolitikk. Det er de ulike alkoholpolitiske virkemidlene våre som samlet sett danner en konsistent og helhetlig alkoholpolitikk som skal begrense skadevirkningene av alkohol. EØS-rettslig kan det være problematisk å liberalisere enkelttiltak i alkoholpolitikken, da de ulike alkoholpolitiske virkemidlene ikke kan sees løsrevet fra hverandre. En slik svekkelse av alkoholpolitikken vil kunne utfordre legitimiteten til andre alkoholpolitiske virkemidler og få betydning for om politikken kan anses å være konsistent og helhetlig.

På denne bakgrunn kan jeg ikke støtte forslaget om å endre alkoholloven slik at kommunene selv kan regulere konsum av alkohol på offentlig sted.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol

